

کشت آبی به آبیاری نیاز دارد و کشاورز باید هر چند مدت یک بار به گیاه آب بدهد تا به خوبی رشد کند. در کشت دیم، کشاورز بذر را می‌کارد اما آن را آبیاری نمی‌کند. این کشت وابسته به آب باران است و هر وقت که باران می‌بارد، گیاه آبیاری می‌شود.

کشت آبی

کشت دیم

به نظر شما، کدام نواحی ایران برای کشت دیم مناسب نیستند؟ چرا؟

کشت چای - استان گیلان

گیاه برنج به خاک حاصل خیز و آبرفتی و آب فراوان نیاز دارد. بیش تر برنج ایران در شمال کشور و در استان های گیلان و مازندران کشت می شود. چای نیز به رطوبت فراوان نیاز دارد. استان گیلان مهم ترین ناحیه ی تولید چای در کشور است.

نخلستان — استان خوزستان

اکنون با توجه به نقشه‌ی صفحه‌ی
 ۱۱، بگویید خرما بیش‌تر در کدام نواحی
 ایران به‌دست می‌آید. چرا؟
 بیش‌تر محصول پسته‌ی ایران در
 کدام استان تولید می‌شود؟
 پسته و خرما از محصولاتی‌اند که
 از ایران به کشورهای دیگر جهان صادر
 می‌شوند.

گل پنبه — استان گلستان

پسته — استان کرمان

● در گذشته، انسان برای کشاورزی، بیش‌تر از نیروی کار خود یا حیوانات استفاده می‌کرد. در آن زمان، وسایل کشاورزی بسیار ساده بودند اما امروزه بیش‌تر از ماشین‌ها و ابزار پیشرفته برای انجام دادن کارهای کشاورزی استفاده می‌شود. این ماشین‌ها در همه‌ی کارهای کشاورزی مثل کاشتن بذر، سم‌پاشی، آبیاری و برداشت محصول به انسان کمک می‌کنند.

شخم‌زدن با گاو آهن

تهیه‌ی کره به روش دستی

ماشین‌آلات کشاورزی

استفاده از ماشین‌ها و ابزار پیشرفته، چه تأثیری بر تولید محصولات کشاورزی دارد؟

چرا؟

● دامپروری

امروزه در کشور ما دامپروری به سه شکل رواج دارد :
* در بیش‌تر روستاهای کشور، روستاییان در کنار کار کشاورزی به دامپروری نیز مشغول‌اند و تعدادی دام را نگهداری می‌کنند.
* دامپروری، کار اصلی ایلات و عشایر است. عشایر برای یافتن چراگاه مناسب، در فصل تابستان به بیلاق (سردسیر) و در فصل زمستان به قشلاق (گرمسیر) کوچ می‌کنند.

دامپروری در روستا

دامپروری کار اصلی عشایر است.

* در نزدیکی بیش‌تر شهرهای کشور ما دامپروری‌ها و مرغداری‌های بزرگ صنعتی به‌وجود آمده‌اند که گوشت و لبنیات مورد نیاز کشور را تولید می‌کنند.

در دامپروری و مرغداری‌های صنعتی، تولید محصول با استفاده از ماشین‌ها و ابزار پیشرفته صورت می‌گیرد.

پرورش زنبور عسل

دامپروری صنعتی

کارخانه‌ی تولید خامه‌ی پاستوریزه

پرسش

- ۱- کشت دیم با کشت آبی چه تفاوتی دارد؟
- ۲- و از محصولات کشاورزی ایران هستند که به کشورهای دیگر صادر می‌شوند.
- ۳- با توجه به نقشه، معین کنید هر محصول مربوط به کدام استان است.

گلستان

برنج

گیلان

چای

کرمان

پنبه

گیلان و مازندران

پسته

- ۴- منظور از بیلاق و قشلاق چیست؟
- ۵- چرا در اطراف شهرهای پرجمعیت، دامپروری‌های صنعتی و پیشرفته به وجود می‌آیند؟

– در اطراف روستا یا شهر محل زندگی شما، کدام محصول کشاورزی یا دامپروری به مقدار زیاد تولید می‌شود؟ با پرس و جو از بزرگ‌ترها در این باره تحقیق کنید و نتیجه را به کلاس بگویید.

انرژی نفت و گاز

تصوّر کنید برای چند روزی، نفت، گاز و بنزین نباشد. چه پیش می‌آید؟ کارخانه‌ها تعطیل می‌شوند و دیگر نمی‌توانند کالاهای مورد نیاز مردم را تولید کنند. دانش‌آموزان، کارمندان و کارگران به موقع به محلّ کار خود نمی‌رسند. وسایل حمل و نقل از کار می‌افتند و محصولات کشاورزی و غذایی از روستاها و مزارع به شهرها منتقل نمی‌شوند. آیا می‌توانید بگویید چه مشکلات دیگری پیش می‌آید؟

نفت، گاز و بنزین از مهم‌ترین منابع انرژی‌اند و سوخت نامیده می‌شوند. با توجه به آن چه در درس علوم خوانده‌اید، سایر منابع انرژی را نام ببرید.

● کشور پهناور ایران دارای منابع سرشار نفت و گاز است و از این نظر در جهان اهمیت خاصی دارد.

* به نقشه توجه کنید. بیش تر منابع نفت ایران در جنوب غربی کشور قرار دارد. نام استان مهم نفت خیز ایران چیست؟

همان طور که می بینید، منابع گاز ایران در نقشه‌ی بالا مشخص شده‌اند.

* از مهم‌ترین منابع گاز ایران، منابع پارس جنوبی در استان بوشهر است*. علاوه بر آن، منابع گاز فراوانی در ناحیه‌ی آغاچاری در استان خوزستان و ناحیه‌ی خانگیران در استان خراسان رضوی وجود دارد.

* کشور ایران یکی از مهم‌ترین تولیدکنندگان و صادرکنندگان نفت در جهان است. نفت خام در پالایشگاه‌های داخلی کشور تصفیه می‌شود و سپس، به مصرف کارخانه‌ها و حمل و نقل می‌رسد.

پالایشگاه آبادان، از پالایشگاه‌های مهم کشور است.

* بخش زیادی از نفت خام کشور ما به سایر کشورهای جهان صادر می‌شود.

پالایشگاه نفت

سکوی نفتی ایران در آب‌های خلیج فارس

* این منابع در نزدیکی بندر عسلویه در آب‌های خلیج فارس واقع است.

پرسش

- ۱- مهم‌ترین منابع گاز ایران در کدام استان‌ها قرار دارند؟
- ۲- جای خالی را پر کنید.
- ۳- مهم‌ترین استان نفت خیز کشور ما استان است.

۱- روی نقشه‌ی صفحه‌ی ۱۹، محل چند پالایشگاه کشور

را با علامت X معین کنید.

۲- نام چهار استان را که پالایشگاه دارند، بنویسید.

.....
-------	-------	-------	-------

۳- در کلاس گفت و گو کنید.

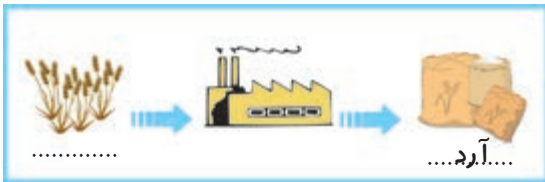
- به نظر شما، چرا باید در مصرف سوخت‌هایی مانند نفت و گاز صرفه‌جویی کنیم؟

- برای صرفه‌جویی در مصرف سوخت، چه پیشنهادهایی دارید؟

صنایع ایران

آیا تاکنون فکر کرده‌اید که کالاها و وسایل مختلفی که در زندگی روزانه از آنها استفاده می‌کنید، چگونه تولید می‌شوند؟ پارچه‌ی لباس شما یا کاغذی که کتاب شما از آن تهیه شده است، در کجا تولید شده‌اند؟
 آیا می‌دانید برای تولید هر یک از کالاهایی مانند میز و صندلی، کفش و لباس، ظرف‌های غذا، تلویزیون، اتومبیل، یخچال و... به کدام مواد اولیه نیاز داریم؟

در شکل‌های مقابل، نام کالای تولید شده یا ماده‌ی اولیه را بنویسید.

صنعت یعنی این که ماده‌ی اولیه را به کارخانه ببریم و با استفاده از ماشین‌ها و ابزار مخصوص در آن تغییراتی به وجود بیاوریم تا به کالایی قابل استفاده تبدیل شود.

• صنایع مصرفی

در بیش‌تر کارخانه‌ها، کالاهایی تولید می‌شوند که ما آن‌ها را به‌طور مستقیم مصرف می‌کنیم؛ مثلاً کیف و کفش، اتومبیل و نظایر آن. این‌گونه کارخانه‌ها در گروه صنایع مصرفی قرار می‌گیرند.

کارخانه‌های تولید پارچه، کفش و کیف، اتومبیل‌سازی، یخچال‌سازی، تولید کمپوت، آردسازی، کاغذسازی و بلورسازی صنایع مصرفی به حساب می‌آیند.

صنعت اتومبیل‌سازی، یک صنعت مصرفی است.

صنایع مصرفی اغلب در داخل یا اطراف شهرها قرار دارند. استان‌های تهران و اصفهان بیش‌تر صنایع کشور را در خود جای داده‌اند.

• صنایع مادر

بعضی از کارخانه‌ها کالاهایی تولید می‌کنند که به‌طور مستقیم به مصرف نمی‌رسند بلکه از آن‌ها در کارخانه‌های دیگر استفاده می‌شود. این‌گونه کارخانه‌ها در گروه صنایع مادر قرار می‌گیرند.

صنایع ذوب‌آهن، پتروشیمی و ماشین‌سازی از صنایع مادر هستند.

کارخانه‌ی ذوب آهن - اصفهان

* ذوب آهن: ذوب آهن یک صنعت

مادر است. در کارخانه‌های ذوب آهن، قطعات آهن تولید می‌شود. کارخانه‌هایی که در تولیدات خود آهن به کار می‌برند، از این آهن استفاده می‌کنند.

اولین کارخانه‌ی ذوب آهن ایران در نزدیکی اصفهان ساخته شده است. سنگ آهن مورد نیاز این کارخانه از معادن آهن استان

یزد استخراج می‌شود. سپس، در کوره‌های بسیار داغ ذوب و به آهن تبدیل می‌شود.

* پتروشیمی: از نفت و گاز ده‌ها ماده‌ی شیمیایی مختلف به دست می‌آید. کارخانه‌های

پتروشیمی، نفت و گاز را به مواد شیمیایی تبدیل می‌کنند. از این مواد در کارخانه‌های دیگر برای تولید رنگ، چسب، کود شیمیایی، پلاستیک و مواد شوینده (پودرهای لباس شویی) استفاده می‌شود.

مجتمع پتروشیمی بندر امام خمینی از بزرگ‌ترین و مهم‌ترین مراکز صنعت پتروشیمی در ایران است.

* ماشین‌سازی: در

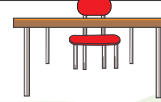
کارخانه‌های ماشین‌سازی، ماشین‌آلات و ابزار، دیگ بخار، جرثقیل و دستگاه‌هایی مانند این‌ها برای سایر کارخانه‌ها

تولید می‌شود.

پتروشیمی بندر امام خمینی

فعالیت در کلاس

گفت و گو کنید.

چرا صنایع مادر برای کشور ما اهمیت دارند؟ دلیل
بیاورید و مثال بزنید.

آیا با توجه به نقشه، می‌توانید بگویید کارخانه‌های ماشین‌سازی و ابزار در کدام
شهرهای ایران قرار دارند؟

نقشه‌ی پراکندگی بعضی از صنایع مادر در ایران

پرسش

- ۱- جاهای خالی را پر کنید.
- اولین کارخانه‌ی ذوب‌آهن ایران در نزدیکی شهر..... قرار دارد.
- مواد اولیه‌ی صنایع پتروشیمی، و است.
- ۲- سنگ آهن مورد نیاز کارخانه‌ی ذوب‌آهن ایران از کجا تأمین می‌شود؟
- ۳- دو شهر بزرگ ایران را که صنایع زیادی را در خود جای داده‌اند، نام ببرید.

کدام کشورها با کشور ایران همسایه‌اند؟

در همسایگی کشور ما مردمان دیگری در کشورهای خود زندگی می‌کنند که زبان، دین و آداب و رسوم مخصوص به خود دارند. آن‌ها هم برای بهبود زندگی خود و پیشرفت کشورشان همواره می‌کوشند. آیا دوست دارید با کشورهای همسایه‌ی ایران آشنا شوید؟ نقشه‌ی بالا ایران را در میان همسایگانش نشان می‌دهد.

همان‌طور که مشاهده می‌کنید، ایران از همه‌ی کشورهای همسایه‌اش پهناورتر است. کشور ما تقریباً دو برابر کشورهای پاکستان و ترکیه وسعت دارد.

نام کشورهای همسایه‌ی ایران، روی نقشه نوشته شده است. با توجه به نقشه، به این پرسش‌ها پاسخ دهید.

- ۱- در شمال ایران کدام کشورها قرار دارند؟
- ۲- همسایگان شرقی ایران کدام کشورها هستند؟
- ۳- آیا ترکیه و عراق، همسایگان غربی ایران اند؟
- ۴- ایران بیش‌ترین مرز را با کدام کشور و کم‌ترین مرز را با کدام کشور دارد؟

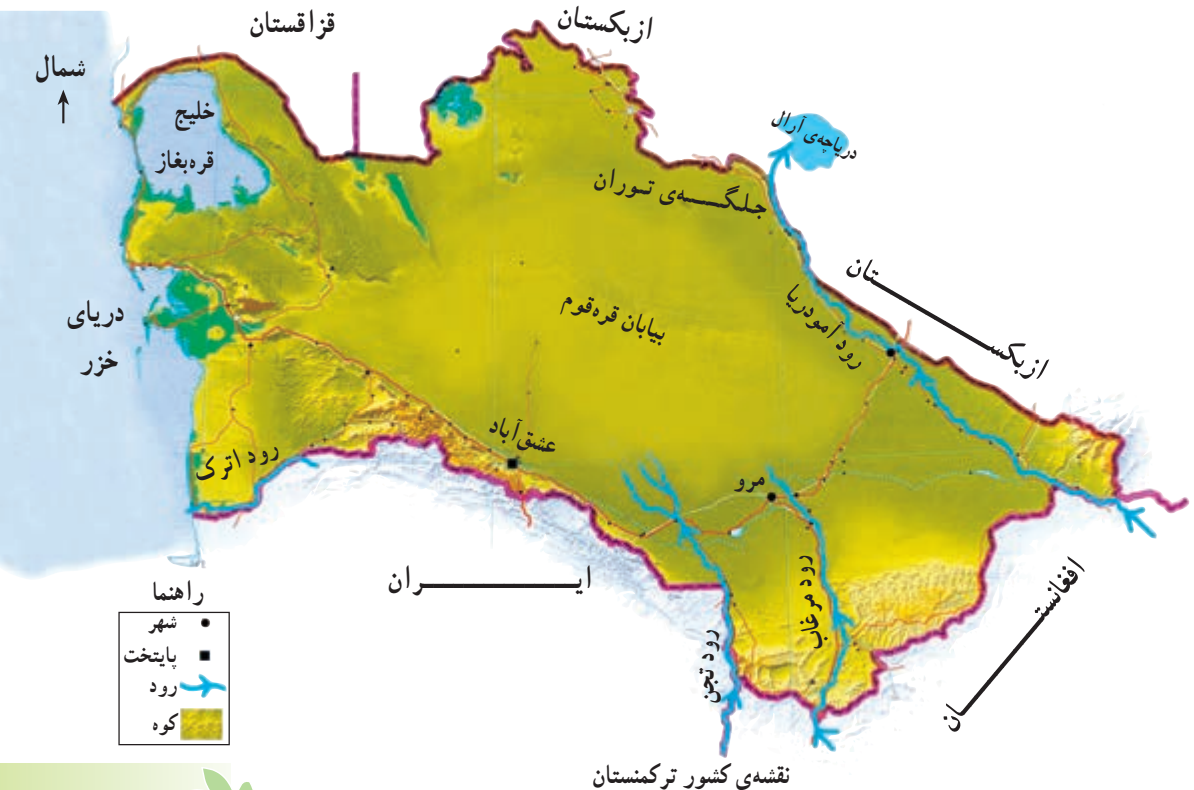

ترکمنستان

● به نقشه‌ی ترکمنستان توجه کنید. در این نقشه، موقعیت کشور ترکمنستان را در میان همسایگانش می‌بینید. در غرب این کشور کدام دریا قرار گرفته است؟ در جنوب این کشور، کدام کشورها قرار دارند؟

وضع طبیعی

● بخش عمده‌ای از کشور ترکمنستان را بیابان بزرگی به نام قره‌قوم (شنزار سیاه) فراگرفته است. در این بیابان وسیع، در هر جا که آب وجود داشته است، روستاها و شهرهایی پدید آمده‌اند.

در جنوب و جنوب‌غربی ترکمنستان، رشته کوه‌هایی قرار دارند که تا کناره‌های دریای خزر کشیده شده‌اند. در شمال این کشور، جلگه‌ی پست توران قرار دارد.

● رودهای مهم ترکمنستان از کشورهای همسایه - یعنی ایران و افغانستان - سرچشمه می‌گیرند. مهم‌ترین رود این کشور آمودریا (جیحون) است. این رود از کدام کشور سرچشمه می‌گیرد و به کدام دریاچه می‌ریزد؟ رودهای مرزی ایران و ترکمنستان چه نام دارند؟ رودهای ترکمنستان در کشاورزی و زندگی مردم این کشور نقش مهمی دارند. از این رودها برای آبیاری زمین‌های کشاورزی استفاده می‌شود.

بیابان قره‌قوم و استخراج نفت

● بیش تر مردم ترکمنستان مسلمان اند و به زبان ترکمنی صحبت

می کنند.

● پایتخت کشور ترکمنستان، شهر عشق آباد است که نزدیک مرز

ایران قرار دارد. شهر معروف دیگر این کشور، مرو است. محل این دو

شهر را روی نقشه پیدا کنید. ترکمن های ایران در کنار دریای خزر و در همسایگی کشور

ترکمنستان زندگی می کنند.

عشق آباد

وضع اقتصادی

شغل بیش تر مردم ترکمنستان، کشاورزی و دامپروری است. این کشور از نظر تولید

پنبه در جهان معروف است. قالی بافی از صنایع دستی مهم ترکمنستان است.

یک کشاورز نمونه ی پنبه کار در ترکمنستان

اسب های ترکمنی بسیار معروف اند.

ترکمنستان دارای منابع نفت و گاز است. پنبه، پارچه‌های نخی، پوست، قالی و نفت کالاهایی‌اند که این کشور به کشورهای دیگر صادر می‌کند.

پرسش

- ۱- بیابان وسیع ترکمنستان چه نام دارد؟
- ۲- شغل بیش‌تر مردم ترکمنستان چیست؟
- ۳- چرا کشور ترکمنستان از صادرکنندگان پوست و قالی به کشورهای دیگر است؟
- ۴- جدول را کامل کنید.

ترکمنستان					
زبان	دین	مهم‌ترین محصول کشاورزی	مهم‌ترین رود	پایتخت	موقعیت کشور نسبت به ایران
ترکمنی					شمال شرقی ایران

نوجوانان ترکمنی در لباس محلی

برای مطالعه

ترکمنستان در حدود ۴ / ۵ میلیون نفر جمعیت دارد. مساحت این کشور ۴۸۸ / ۰۰۰ کیلومتر مربع است. آب و هوای بیش‌تر نواحی ترکمنستان، گرم و خشک است. نوع حکومت این کشور جمهوری است و بر اساس آخرین تقسیمات کشوری، به پنج منطقه تقسیم شده است.